

'Klein, gezellig en warm'

Koos van Vree (l) en Nico Stijger in hun Heulse Andreaskerk, achter de lezenaar, gemaakt van antiek preekstoelhout.

DANIELLA VAN BERGEN

De gebrandschilderde ramen van de doopkapel.

DANIELLA VAN BERGEN

Van de 'oude' roomse Westlandse kerken is de Andreas in Kwintsheul niet de grootste, wel het soberste en tevens het meest intieme godshuis. Dat vinden althans gepassioneerde Heulse parochianen. Het kerkgebouw is jarig, het bestaat 125 jaar.

RIEN VAN DEN ANKER

Of ze de kerk mooi vinden? Koos van Vree en Nico Stijger vallen even stil, aarzelen alvorens te antwoorden. Schudden dan alle twee het hoofd. „Nee, eigenlijk niet,” zegt de een, „doelmatig,

zonder pracht en praal.”

En de ander: „Klein, gezellig, warm, ook netjes. Met een religieuze intimiteit die uitnodigt om naar binnen te gaan.” Samen concluderen ze, bijna in koor: „En het is wel een echte kerk.”

Die kerk is de Andreaskerk in Kwintsheul, hun godshuis dat nu 125 jaar bestaat. Beiden zijn ze er parochiaan, ook een beetje historicus en archivaris, ze weten heel veel van hun Andreas. Die kennisvergaring is jaren geleden begonnen toen ze de kerkdeuren openzetten tijdens de Open Monumentendag. Gelach: „Dan word je snel koning éénvoog in het land der blinden.”

Koetsje

Heel lang was Kwintsheul te klein voor een eigen kerkparochie. Pas in 1869 mocht er een hulpkerk - een Wateringse dependance - worden gebouwd, waarvoor de gelovigen 7.000 gulden bijeen hadden geschaapt. Qua kosten hielp mee dat parochiaan Barend Reincke de grond schonk. De kerk werd vernoemd naar de Wateringse pastoor Andreas van Lottum, die wel iets met de Heulenaren had. Later kwam er een toren(tje), met luidklok.

„Omdat er geen pastorie was werd de pastoor zo'n twintig jaar met een koetsje heen en weer gereden. Pas na zijn dood in 1890 verhef de bisschop Kwintsheul tot zelfstandige parochie”, aldus Stijger.

Binnen een jaar realiseerde zijn opvolger een pastorie. Daarna begon de bouw van een 'echte' kerk, maar omdat die op de hulpkerkplek moest komen werd er eerst een tijdelijke, houten noodkerk naast de pastorie gebouwd. Tien maanden (!) later, op 1 oktober 1893, gingen nieuwe

kerk en toren open. Het enige relikwie uit de hulpkerk was de luidklok. „In 1900 was er weer een meevaller toen het gouden echtpaar Goeyenbier-Van der Knaap voor de kerk een orgel kocht. Tot dan was er alleen maar een oud harmonium, dat ook al jaren in de hulpkerk had gespeeld”, vertelt Van Vree.

Voor na de Tweede Wereldoorlog groeide het aantal Heulse katholieken: met zo'n 550 bankplaatsen was de kerk snel te klein. Bij de ingrijpende verbouwing in 1952 kwam er een dwarsschip aan beide zijden van het priesterkoor, waardoor een soort kruiskerk ontstond. Dat leverde zo'n 300 extra zitplekken op. (Nu zijn er nog 400 stoel- en bankplekken.) Er kwamen ook nieuwe, mozaïeken kruiswegstaties en in 1955 een tweede luidklok. Pronkstukje is de dagkapel, een mini-kerkje tussen kerk en pastorie, waar twee - nu ongebruikte - biechtstoelen staan. Daar is ook de deur naar de doopkapel achterin de kerk. Baby's moesten eerst via die 'sluipweg' worden gedoopt, mochten immers ongedoopt niet in de kerk komen.

Offertafel

Na het Tweede Vaticaanse Concilie, midden jaren zestig, sloeg de 'verkaling' toe, werd het kerkinterieur sterk veranderd. Om parochianen meer bij de vieringen te betrekken, verdwenen preekstoel en communiebanken. Het altaar maakte plaats voor een offertafel. „Gelukkig is, ondanks alle veranderingen, het karakter van de kerk bewaard gebleven”, aldus Van Vree. Beiden vinden dat toen veel mooie dingen zijn verdwenen; van de oorspronkelijke preekstoel is nog een stukje te zien, een beetje verstopt bij de ingang. Van het overige hout is een nu nog gebruikte lezenaar gemaakt.

Daarna zijn er geregeld

verbouwingen geweest, zijn banken deels vervangen door stoelen. In 1993 was er de laatste grote opknapbeurt. Het plan om de oorspronkelijke beschildering met ornamenten te herstellen bleek niet haalbaar.

In 2000 werden kerk en pastorie gemeentelijk monument, vlak voordat Kwintsheul opging in de gemeente Westland.